

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 23090006

Ákvörðun nr. 33/2024

Þann 10. júní 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 33/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá [REDACTED] vegna handtöku þriggja manna sem átti sér stað í [REDACTED] þann 5. september 2023. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við þær starfsaðferðir sem viðhafðar voru við handtökur sem framkvæmdar voru af starfsmönnum Ríkislögreglustjóra og Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu.

Þá barst nefndinni einnig erindi dags. 3. apríl 2024 frá lögmanni [REDACTED], sem er einn þeirra sem handtekinn var í aðgerðinni þann 5. september 2023. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við starfsaðferðir lögreglu við handtökuna. Fram kemur að við handtökuna hafi kvartandi verið sofandi að dvalarstað sínum að [REDACTED] þegar sersveitarmenn hafi ruðst inn í íbúðina með miklum látum. Kvartandi hafi ekki sýnt mótþróa og verið samstarfsfús við handtöku. Engu að síður hafi hann verið leiddur út úr íbúðinni í handjárnnum klæddur nærbuxum einum klæða. Síðar sama dag hafi svo verið birtar myndir af kvartanda þegar hann hafi verið leiddur í handjárnnum út úr íbúðinni á nærbuxunum einum fata á öllum helstu fréttamiðlum landsins.

Nefndin óskaði eftir upplýsingum frá embætti Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu með bréfi dags. 14. nóvember 2023.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærum á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli

lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu svaraði beiðni nefndarinnar þann 18. apríl 2024. Meðfylgjandi voru rannsóknargögn og skýrslur vegna málsins. Einnig voru meðfylgjandi upptökur úr búkmyndvélum lögreglumanna á vettvangi.

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaöryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindinu er ljóst að um er að ræða kvörtun sem lýtur að starfsaðferðum starfsmanna Ríkislögreglustjóra og Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu, við handtöku.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór yfir erindið og þau gögn sem henni bárust frá embætti Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtuninni og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum er það mat nefndarinnar, eins og hér stendur sérstaklega á, að umfang lögregluaðgerðarinnar hafi verið réttlætanlegt. Hins vegar telur nefndin að lögreglan hafi átt að útvega teppi til að setja yfir hina handteknu meðan þeir voru leiddir út í lögreglubifreiðar klæðalitlir. Nefndin bendir á að lögreglan getur ekki borið ábyrgð á því hvað er birt í fjölmiðlum en lögreglan verður að gera ráð fyrir því að aðgerð sem þessi veki athygli fjölmiðla og því er það mat nefndarinnar að lögreglan hafi átt að vera undir það búin að vera með teppi tiltæk. Því verður ekki hjá því komist að telja flutning kvartanda og annars sem var klæðalítill frá handtökustað og yfir í lögreglubifreið og á lögreglustöð geti flokkast undir vanvirðandi meðferð. Því er það mat nefndarinnar að senda málið til Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu til þóknanlegrar meðferðar með vísan til 2.

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin bendir t.d. á að teppi sé heppilegur staðalbúnaður í hverri lögreglubifreið ef það er það ekki nú þegar sem hefði verið hægt að nýta á staðnum.

Niðurstaða

Nefndin telur tilefni til að senda erindi [REDACTED] til Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðisins til þóknanlegrar meðferðar.

Reykjavík, 10. júní 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir